

# המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא ס"א.

## עין משפט נר מצוה

מ"א ג' ד' ה' מ"ו פ"ו  
מ"ה' מ"ט' ע"ה הל' ד' סמנ  
ע"ש כ"פ ט"ו ע"ה ח"מ פ"ט  
רע"ו ס"ף ה' :

### לעיו רש"י

פא"ש"ל"ש [פיישיל"ש].  
תמוכות ג"פ.  
קביל"ש [קביל"ש].  
יתרות, קרוליים.

### רבינו גרשום

אבני דאכפא. אותן אבנים  
ששימין על העמודין כדי  
שלא יתפורו אילן ואילן;  
ל"ה מאיר. דאמר מכר את  
הכרם מכל תשמיש  
הכרם. כיון דמתקן.  
שמיטין אפי"ג דלא מניח  
על העמודין עריון או על  
הכנין מכוונת. לרבנן אין  
נמכרות עד דמנחן בבנין  
משום דלאו כגוף של קרקע  
דמי. (א) אלמא עד דמנחן  
אפי"ג ח"י סדורות. בגדר.  
קנין המחולקין המעמדין  
הגפנים. שלאותן שמעמדין  
בחס הגפנים קלפין הן  
הקליפות שפליחן כדי  
שלא ינטו המים בין  
הקליפות ובין העץ ומתלי  
שלא יהיו אותן תולעין  
ויראין ומתליעין הכרם;  
ל"ה כיון דמשפין.  
שמיטין ומחודדין הוו  
שימשי הכרם. לרבנן  
לא הוו שימשי הכרם  
עד דמנחן ומקמי בכרם  
ואין נמכר. אפי"ג דמטי  
למיחצד. הואיל דמחבר  
לקרקע בקרקע דמי. ואפי"ג  
דלאימי. הקנין נמכרין עמה  
הואיל דפתחו: שאינה  
עשויה בטיט אפי"ג דלא  
קביטא יפה בקרקע. ס"ד  
כיון דלא קביע לאו  
נכופל של קרקע דמי אפי"  
הכי מכוונה: ואת חיצת  
הקנין. אלו קנין הירוקין  
שיזבאיס כמה קנין בנינו  
אחד אפי"ג דאימי. דמהו  
היתום? שרה בפני עצמה  
דמי אפי"ג הכי מכוונה:  
ואת החורב שאינו מורכב.  
דאכתי כל זמן דלא צריך  
ריכבא לא דבר חשוב  
הוא. חורב מורכב. כעין  
שמרכיבין בין האילנות  
דקנין כדי להתחירם בכוחן  
הואיל שאינו מורכב לאו  
שרה בפני עצמה: ואת  
התולת השקמה. שלא  
הגדיל כל כך שהוא חבור.  
שקמה כך הוא שם האילן;  
ואפי"ג דצריכא לרעא.  
שהוא מונחת שם עד  
שתריבש: אף על גב דקביע  
בשדה לא מכוונה. [כיון]  
שהיא עשויה בטיט ורשות  
בפני החי: סדן השקמה.  
דהוי אילן חשוב שקוצצין  
הענפים שלו כדי להגדילין  
לצורך קורות וזהו סדן;  
מלבנות של פתחים. אותן  
אבנים שעומדין במוזות  
הפתח של עמודין או שרי"ש.  
אותן מוזות שבפתח הבית  
המחבר בקרקע מהו. מוכרין  
או לא מוכרין: כי תיבעי  
לך היכא דנקיטי בסיכי.  
שאין מחוברות בקרקע כי  
אם כעין שעושים ציר לדלת  
(בזימנא) שכל אחת נכנסת  
בהביתה ובכך מחוברין;  
לנו עבידן. המלבנות ולא  
מודבני. או דלמא (לא)  
אינו מודבני: מלבנות של  
כרעי המטה. אלו לבנים  
ששימין תחת כרעי המטה  
שלא יתליעו מלהלוחות  
של קרקע. שהיא בית רובע  
רשות בפני החי ולא  
מודבני:

ואת השומירה. רש"ס גריס צרישא שאין עשויה צטיט וצטיטא  
גבי לא מכר גריס העשויה ורצינו מנאל גריס איכפא א:  
והוא דמתחן. אין נראה לפרש לר"י דמתחתי על העומרי דמה לנו  
לריבין שיהו מונחים על העומרים הואיל והעומרים שהן

ממתן היינו שמועלס לא היינו על  
העומרים וממתן היינו שכבר הונחו<sup>1</sup>  
ולאו דמתחתי השמא:

**מחולקין.** צערוך פירש שהסירו  
הקליפות כדי שלא  
יתליעו: וְלֹא אֵת חֵיצַת הַקְּנִיּוֹת בּוֹ.  
אפי"ג דקמיני. עוד יאריך לקמן על  
משנה זו וזההיא לשומירה ומכר  
אלא כן דרך הגמרא שמתחלה מפרש  
המשנה ואח"כ מאריך:

**בעי ר' אלעזר מלבנות פתחים.**  
לא כפי הקוטרס דלפתח  
הבית קאי דהא לא איירי כלל במכר  
בית אלס נראה לר"י דלפתח שומירה  
קאי ואשומירה דרישא קאי דקמני  
דמכר את השומירה:  
ארעא

**בטיט:** אפי"ג דלא קביעא בארעא: ואת החורב שאינו מורכב ואת בתולת  
השקמה: אפי"ג דאלימי: אבל לא מכר (א) את האבנים שאינן לצרכה: לר"מ  
דלא מתקנן לרבנן דלא מחתן ולעולא דאמר אבנים הסדורות לגדר לר' מאיר  
דלא מתקנן לרבנן דלא סדרן: ולא את הקנים שבכרם שאינן לצרכו: לר'  
מאיר דלא משפיין לרבנן דלא מוקמן: ולא את התבואה התלושה מן הקרקע:  
ואפי"ג דצריכא לארעא: ולא את חיצת הקנים שהיא בית רובע: ואפי"ג דקמיני  
א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן לא חיצת הקנים בלבד אלא אפילו ערוגה קמנה  
של בשמים ויש לה שם בפני עצמה אינה נמכרת עמה אמר רב פפא והוא  
דקרו לה וורדא דפלניא: ולא השומירה העשויה בטיט: ואפי"ג דמחברא  
בארעא: (ב) (ולא את חרוב המורכב ולא סדן השקמה: ואפי"ג דקמיני:) בעי  
רבי אלעזר מלבנות של פתחים מהו היכא דמחברי בטיטא לא תיבעי לך  
דהא מחבר כי תיבעי לך דנקיטי בסיכי מאי תיקו בעי רבי זירא מלבנות  
של חלונות מהו מי אמרינן לנוי בעלמא הוא דעבידי או דלמא כיון  
דמחברי מחברי תיקו בעי רבי ירמיה מלבנות של כרעי המטה מהו כל  
היכא דמיטלטלי בהדה לא תיבעי לך דהא מיטלטלי כי תיבעי לך היכא  
דלא מיטלטלי מאי תיקו: ולא את חרוב המורכב ולא סדן השקמה (ג) וכו':  
מנא

חיצת הקנים: קניס המחולקין. מפולקין (א) שמעמידים תחת הגפנים כדי שיהו הגפנים תחת הגפנים ופופין והאשכולות תולין בצאור ולא יתקלקלו צקרקע  
וקויין להו פאשלי"ש: משופין וממוקנן לך: אפי"ג דלא מוקמן. שאין זופין ונעוליס עדיין צקרקע: ואפי"ג דמטיא למיחצד.  
הגיע זמן קצירתה וסד"א כל העומד לקצור כקצור דמי אפי"ג לגבי מכירה מכורים בכלל שדה. וזדלמא מטאי לא אילטריך למיחצד מכר דפשיטא  
היא שרהי השדה מוכר עכשיו לגמרי וזה הלוקה לא יינה למוכר לנצל כאן פירותיו וללקיטה השמא לא חוו הלך פשיטא דודאי מכר: אפי"ג  
דאימי. דבחר תפיסת הקרקע אוליין. ופרושי הוא דקמפרש גמי למתני ואילו: דלא קביעא. צקרקע: לר' מאיר דלא מתקן. דהשמא  
אין תשמיש (א) כלל ולרבנן דלא מתחן דלא הו תשמיש קצוע ותשבו: דלריכא לארעא. לשטחה צדה לאחר קצירה להנפח התבואה מריח  
הקרקע ולייבש: דקמיני. קניס דקיס: נראה צעיני לפי טעם המשנה דקמני זין כך וזין כך לא מכר את חיצת הקנים שהיא בית רובע  
ולא את השומירה שהיא עשויה צטיט ולא את חרוב כו'. וצטיטא דרישא לא תניין להו צמתימין שכן סדר שמועה זו והכי גרסינן לא ולא את  
התבואה התלושה מן הקרקע ואפי"ג דלריכא לארעא ולא את חיצת הקנים שהיא צים רובע ואפי"ג דקמיני אמר ר' יוחנן  
לא את חיצת הקנין בלבד כו' עד אמר רב פפא והוא דקרו לה וורדא דפלניא ולא את השומירה העשויה צטיט ואפי"ג דקביעא בעי ר' אלעזר  
מלבנות של פתחים כו' צעי ר' זירא כו' צעי ר' ירמיה כו' עד היכא דלא מיטלטלי מאי תיקו ולא את חרוב המורכב ולא את סדן השקמה  
אפי"ג דקמיני מנהני מיני אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא ויקם כו'. ולפי שיש דברים קצרים בשמועה זו טעו הסופרים ונשתבשו הספרים  
ולפי סדר סדרתי אפרסנה: לא את חיצת הקנים בלבד. שהוא דבר חשוב ומחויב בית רובע צקרקע אמרו דאינו (א) מוכר עם השדה אלא  
אפי"ג ערוגה קמנה דלא הו בית רובע. ואורחא דמילתא נקט של צשימס לפי שדרך לקרות לה שם צפני עצמה והוא הדין לכל דבר שיש לו שם  
צפני עצמו. וזכילת קניס בלבד פירש לך שיעורא דמילתא דפסיקא היא דאי הו בית רובע יש לו שם צפני עצמו ואי לא לא: אמר רב פפא והוא  
דקרו כו'. לפרושי אתא היכי דמי יש לה שם צפני עצמה דקאמר רבי יוחנן: וורדא דפלניא. ערוגת צושם כל פלוני: אפי"ג דקביעא.  
השומירה צקרקע כיון דטוחה צטיט אינה מיטלטלת עוד ומשיבא ויש לה שם צפני עצמה והכי הוא מוכר את השדה שלא מכר את  
הבית דאין בית בכלל שדה אלא בכלל חצר: צעי רבי אלעזר כו'. משום מתני דקמיפלגא צשומירה זין עשויה צטיט לשאינה עשויה  
צטיט נקט לה הכא להך צעיא דקמיפלגא נמי זין עשויה צטיט לנקיטי צסיכי. ובמוכר את הבית לחצירו קצעי אס מכר בכלל הבית  
מלבנות של פתחים אס לאו והוא תיקון שעושין צצדי המוזות וממלעלה וממלעטה שהדלת שוקק עליהן: דמתבני צעינא. מחוברין כמותל  
אבנים צטיט: דהא מחברי. והו מן הבית עצמו: צסיכי. ימידות קביל"ש וזוח לפרקן: מאי. מי אמרינן אין צריכין לפתח כל כך ולא  
מכרין או לא תיקו: צעי ר' זירא. אס תמני לומר מלבנות של פתחים דנקיטי צצסיכי מכורין בכלל הבית היינו משום דלחזוק צעידן אצל  
מלבנות של חלונות דנקיטי צצסיכי מהו לנו עבדן ולא מודבני או דלמא כיון דמתבני צצסיכי הו מיחברי ונמכרין כדלמא גבי מלבנות  
פתחים אצל (א) מחברי צטיט לא מיציעא לך. מלבנות של כרעי המטה. חסכות עץ היו ונתנים תחת כרעי המטה כדי  
שלא ירקבו צקרקע. ואס תמני לומר גבי פתחים וחלונות דמודבני היינו משום דמחברי מיהא צצסיכי אצל הכא דלמא מיחברי  
למטה כלל דמפרש ואילו קמיציעא ליה אס הוא מכור עם המטה או לא: דמיטלטלי צדה. שמחברין צמסמרות או צצסיכי:  
מנהני

גבי' אבני דאכפא. לאחר שקצרו העומרים מניחין אותן לייבשן  
ומניחין עליהם אבנים כדי שלא יפזרו הרוח: הסדורות. צמון  
השדה לעשות גדר לשדה: לצורות. ואפי"ג דאין סדורות חשיב להו  
תשמיש קצוע דשדה לימכר עמו: הכא פרגמו אבני דאכפא. כעין

אמר מר אבא דלמילתיה למכר פרושי אליבא  
דל"מ ור' אליבא דרבנן: לר"מ. דלמכר

פרק המוכר את הספינה (לקמן דף  
ע"ח): מכר כרס מכר תשמישי כרס  
ושמעין דלמא לאיפלוגי אדרבנן  
ולמכר דלפי אותן תשמישין שאין  
נמכרין לרבנן עם הכרס דלא קציעי  
כל כך לר"מ מכורין און והלך בכל  
תשמישי כרס ושדה השוין צמנמניו  
צניין לפרושי היכי דמי דלר"מ מכור  
ולרבנן אינו מכור והלך לר"מ הני  
אבני דאכפא מכורין הן בכלל שדה  
כיון דמתוקנות ומוזנות לזורך  
העומרים: ואפי"ג דלא מתחן. שאין  
מוזנות צמון השדה אלא חוץ לשדה  
דלמא הני מאי דלמכר ר"מ מכר כל  
תשמישי כרס לטפוי צמכרית שדה  
אפילו הנהו תשמישין שאין מונחין  
צמוכו הואיל ולזורך השדה נמקנו.  
והא דלמכר לעיל (דף ע"ה): אפילו תימא  
ר"מ תסם קציעי כו' הני אבני דאכפא  
דמיתקני קרי קציעי אף על פי שאין  
מחוברין צקרקע הרי קצועין לתשמיש  
צמנה זו ואין דרך לנטולן לשדה אחר  
ולא להשלין: לרבנן. דלמכר לא  
מכר כל תשמישי כרס אלא המיוחדין  
הרבה לתשמיש אין נמכרין אלא א"כ  
מתחן למון השדה: ועולא דאמר  
אבנים הסדורות לגדר. ובעל כרחך  
סתמא רבנן קציעי קציעי דלר"מ  
לא צעיין סדורות אלא דמתקנן לזורך  
גדר שדה זו: אפי"ג דלא סידרס. זו  
על גב זו דבכלל כל תשמישי כרס הוא  
לרבנן לא מודבני עד דסידרן לך  
דהיינו מעשה גדול (א) ותשמיש קצוע:  
קניס מאי עינדיהו. מה צריכין  
לכרס קניס הגדלים צקרקע דקניס  
סתמא שמע ליה צמקוס גידולן כמו

### מוסף תוספות

א. דכיון דרשיעא בטיטא לא  
חזיא לטלטולה אורעא וכן  
דמשיבא תתם עבידא וכי  
גופא דארעא דמא וכו',  
ולא את השומירה שאינה  
עשויה בטיט וכי דכיון דלא  
שיעא בטיטא ארעא  
דטלטולה עבידא. ואפי"ג  
דמחברא. עריא בעלמא  
הוא דהא יכול למעיקה כל  
אימא דבעי. יי נמס.  
ב. שכבר נשתמש אורעא זה  
התשמיש. דאי לא הוין  
כמטלטלין בשדה שהרי  
דאיותהו לצורך אחרונה  
הן נכרות שהיו מיוחדות  
לתשמיש העומרים והוא לא  
נשתמש בהם מעולם  
ושאינן לצרכה הן בקראות.  
שימין נס האפי"ג.

(א) לאפוא צ"ל והלך צעין  
עד דמנחן ג"פ.